

Arlette BIGET
Claude-Henry JOUBERT

Mètode de flauta

32 lliçons per a debutants

Volum 1

Traducció: Laia Torrens i Bassols

Mètode de flauta: 32 lliçons per a debutants (Volum 1)

1a edició: octubre 2011

© de l'original en llegua francesa:

Arlette Biget i Claude-Henry Joubert

Éditions Combre (Paris)

© de la traducció al català:

Laia Torrens i Bassols

DINSIC Publicacions Musicals, S.L.

Santa Anna, 10, E 3a - 08002 Barcelona

Correcció: Margarida Bassols i Puig

Postal: Adolfo Domínguez Fernández

Maquetació: DINSIC GRÀFIC

Imprès a: Impulso, Global Solutions S.A.

Rda. de Valdecarrizo 23

28760 Tres Cantos (Madrid)

Dipòsit legal: B-27550-2011

ISMN: 979-0-69210-707-1

La reproducció total o parcial d'aquesta obra per qualsevol procediment, compresa la reprografia i el tractament informàtic, i també la distribució d'exemplars mitjançant lloguer i préstec, resten rigorosament prohibides sense l'autorització escrita de l'editor o entitat autoritzada, i estaran sotmeses a les sancions establertes per la llei.

Distribueix: DINSIC Distribucions Musicals, S.L.
Santa Anna, 10, E 3a - 08002 Barcelona
Tel. 00 34-93.318.06.05 - Fax 00 34-93.412.05.01
e-mail: dinsic@dinsic.com
www.dinsic.com - www.dinsic.es - www.dinsic.cat

PREFACI

a l'atenció dels alumnes

Apreciat flautista,

La flauta és un instrument de vent de la família dels instruments de vent fusta, com els oboès o els fagots. És veritat que fa molt de temps era de fusta; però avui en dia és, normalment, de metall.

Té pares, germans i cosins: el piccolo, la flauta de bec, la flauta baixa, la flauta de Pan, el "pito"...

La flauta és un dels instruments més vells del món! En canvi, quan l'escoltem, ens trasmet un aire jove. Amb la flauta pots tocar cançons, peces de Vivaldi o de Mozart, música de dansa: tot el que et vingui de gust!

Abans de tocar les cançons d'aquest mètode, sempre les has d'haver cantat.

No tan sols t'has d'escoltar mentre estudies, sinó que també has d'escoltar molta música. Com? Anant a concerts o sentint música enregistrada. Les peces de Vivaldi, Mozart, Brahms... d'aquest mètode han estat, totes, enregistrades.

Els exercicis que inicien cada lliçó (els situats a la pàgina esquerra) són molt curts. Els has d'estudiar almenys tres vegades cada un, molt atentament i tranquil·lament, fent-los cada vegada millor... I sempre has d'entendre en quins aspectes ajuden a tocar les peces de la pàgina de la dreta.

Si estudies aquest mètode no et trobaràs pas sol; a més a més de la companyia del professor/a, tindràs la d'altres persones igual d'interessants: en Casimir i la Marieta, la Mimí, l'Antonio Brocoli, el Romeu i la Julieta...

Un detall important: si vols tocar la flauta, has d'estudiar cada dia. Al començament, com que hauràs de reposar sovint, aniria molt bé que estudiessis un quart d'hora dues vegades al dia. Estudiar no vol dir tocar tota la lliçó de dalt a baix; això no serveix per a res! Has de reflexionar: de què serveix aquest exercici? com el puc estudiar o treballar? T'has d'escoltar i has de controlar-ho tot: la qualitat del so, la respiració, la posició, el ritme... Si no tens ganes d'estudiar, més val que no ho facis, no et serviria de res! En aquest cas, més val que deixis dormir la flauta en comptes de maltractar-la. Però recorda que si dorm gaire no es voldrà despertar mai més...

Estimat flautista, ànims i que t'ho passis molt bé...

Arlette BIGET
Claude-Henry JOUBERT

PRÒLEG

a l'atenció dels professors

Aquest mètode està adreçat a alumnes d'entre 8 i 12 anys i es pot utilitzar durant un període de temps que va dels 18 mesos als 2 anys. Consta de vuit grups de quatre lliçons. La quarta lliçó de cada grup sempre és una revisió de les adquisicions contingudes dins de les tres precedents.

Els alumnes poden començar alhora la flauta i el llenguatge musical, l'estudi previ del qual no és necessari per seguir les lliçons.

Trobareu pocs consells referits a la postura, la respiració, la posició de les mans... No obstant això, aquest mètode només es pot utilitzar amb l'ajuda d'un professor/a, que sabrà, des de la primera lliçó, transmetre els seus propis principis tècnics i musicals. Com el seu nom indica ("Thodos": camí, carretera), aquest mètode només és un camí; són els alumnes i els professors els qui han d'emprendre el viatge...

Tot el mètode es pot utilitzar tant en classes individuals com dins del marc de la pedagogia de grup. L'alumne pot tocar els duos, trios i quartets sol o amb l'acompanyament del professor/a. Si es vol, cada veu de les peces per a conjunt instrumental es pot treballar per separat.

Els alumnes sovint no coneixen les cançons populars utilitzades. Per això en donem la lletra. Convé molt que les cantin.

Els exercicis són molt curts expressament. Sempre estan relacionats amb les peces que tenen darrere. No cal treballar-los tots; hi ha massa exercicis i peces previstes en cada lliçó! Dins del marc de la pedagogia de grup es poden repartir fàcilment. De tota manera, convindrà repetir de tant en tant les lliçons ja treballades. Alguns elements també es poden utilitzar com exercicis curts de lectura a vista.

En les lliçons es demanarà sovint que els alumnes facin servir la imaginació. Per als autors no es tracta de moments d'esbarjo sinó d'elements importants i bàsics en l'educació tècnica i musical d'un flautista.

Agraïm a la Nelly Papion i al Clément Joubert, professors del Conservatori d'Orléans, la descoberta i exploració que han fet d'aquestes lliçons amb els seus alumnes.

I agraïm, de manera especial, a la nostra amiga i flautista Laia Torrens i Bassols, la seva col·laboració, ja que no tan sols ha traduït tots els textos d'aquest mètode al català –amb competència i humor– sinó que ha escollit i adaptat totes les peces per a ocasions especials.

A.B.
Cl-H.J.

La Flauta

i el seu vocabulari

El cap

El cos

El peu

La corona

El suro (*a l'interior*)

El bisell

La placa de
l'embocadura

El coll

Les claus

(sota les claus hi ha les espongetes
que es recolzen sobre les xemeneies)

Els eixos

(amb les molles i
els suros)

Les claus de trinos

Els pilars

Alguns consells per als alumnes flautistes:

En relació amb la flauta:

- Controla-la sempre fora de casa.
- No la deixis a prop d'un radiador o d'un lloc humit.
- Vigila els cops!
- Un cop muntada, arrenja-la sempre sobre una superfície dura i plana (mai sobre un llit o els braços d'un sofà...) i amb les claus mirant amunt.
- Després de tocar neteja-la i guarda-la sempre.

Material indispensable:

Dins de la bossa “especial flauta”:

- Un pal al qual fixem un drap que permet eixugar l'interior de la flauta,
- paper de fumar sense pega per assecar les espongetes,
- un drap per netejar l'exterior,
- una llibreta per apuntar-hi les coses importants,
- una llibreta de música per escriure-hi música!
- un llapis,
- una maquineta,
- una goma...

A casa:

- Un faristol per posar el teu mètode. Atenció, cal que el faristol tingui l'alçada necessària per poder tocar dret (al començament és preferible fer-ho així),
- un metrònom,
- un mirall a la paret per controlar la posició,
- un lector de CDs o cassetes per escoltar la música de totes les èpoques i tots els països...

Lliçó 1

Exercici 1a – Construcció del flautista...

Per tocar la flauta cal una flauta i també, i és força important, un flautista (o una flautista).

Un flautista que no es col·loqui de qualsevol manera. Un flautista que estigui tan ben plantat com un arbre.

Els seus peus i les seves cames: dues arrels profundament en contacte amb la terra.

El seu ventre i el seu pit: un tronc que respira, que s'aguanta ben dret i puja cap al cel.

Els braços: les branques, lleugeres, sempre elegants.

Les mans: les fulles, vives i lleugeres.

El cap: una flor! Una flor ben col·locada; però viva i mòbil.

Per construir un flautista ben plantat, cal transformar-se dolçament en un arbre, en una flor...

Exercici 1b – L'embocadura

Dins de l'estoig, la flauta no s'avorreix gens: dorm.

El flautista obrirà l'estoig suament tota la vida.

Agafa delicadament el cap de la flauta, i posa-te'l als llavis.

Exercici 1c – El so

Col·loca l'embocadura sobre la barbeta respectant escrupolosament els consells del professor i toca, bufant, un so ni gaire llarg ni gaire curt!

Atenció a la posició de l'embocadura en relació amb el llavi inferior; atenció a la construcció del flautista... Comença de nou diverses vegades. Després de cada so, escolta'n la ressonància dins del silenci.

Exercici 1d

Abaixa els braços i relaxa'ls, digues el teu nom, parlant amb diversos tons. Després canta'l sobre diferents sons, ritmes i caràcters (brusc, arrossegat, amable, remugant, etc.).

També pots dir el nom dels companys o del professor: Anastàsia, Pepito, Alexandròfilus, Patapuf, Lola, Caponata, Ambrosi...

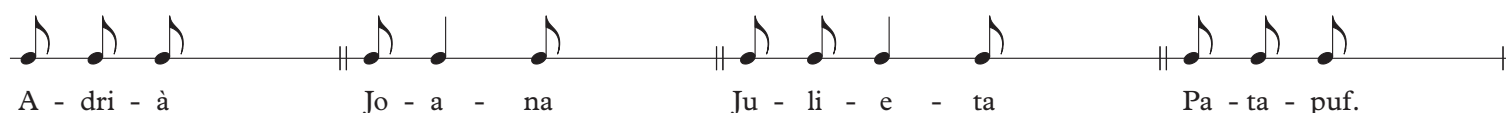
Exercici 1e – La durada de les notes

Bufant dins de l'embocadura de la flauta: toca el teu nom, lentament; i després, ràpidament.

Després de cada nom tocat amb la flauta, dins del silenci, escolta'n la ressonància.

Abaixa de tant en tant els braços per no cansar-te.

La corxera (♩) és més curta que la negra (♩) que és més llarga que la corxera (♩)...

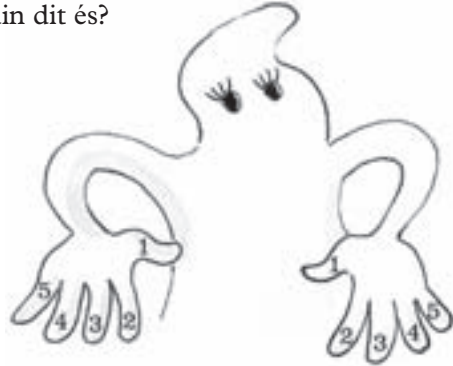
Toca sons breus, sons molt breus, sons menys breus, sons bastant llargs i fins i tot un so mooolt llarg!
Escolta, escolta sempre!

Exercici 1g – Treballem els dits

El flautista utilitza els cinc dits. Per guanyar temps els donarem un número!

1: polze, 2: índex, 3: dit del mig, 4: anular, 5: dit xic (auricular).

Gimnàstica: asseu-te i col·loca les mans a la vora d'una taula, el polze (1) a sota, els altres (2, 3, 4, 5), a sobre, ben rodons (com quan agafen una pilota). Aixeca un dit i després relaxa'l, els altres es queden quietes. Alguns dits s'aixequen i es relaxen fàcilment; però n'hi ha un a qui li costa més que als altres. Quin dit és?

Exercici 1h – Treballem la llengua

La llengua del flautista és tan important com els seus dits.

Exercici: recita el més ràpid possible aquestes tres estrofes.

1. Cati què tal? tiquetal.
Cati què tens?, tiquetens.
Cati qui tens?, tiquitens.
Cati que'm tens!, tiquemtens.
2. Té car tiquet, catiquet.
Taca tiquet, catiquet.
Tu, quin tiquet, quitiquet.
Toca ticar, caticar.
3. Toca tocar, catocar.
Qui toca què?, tocaquè.
Tu toca aquí, tocaquí.
La Tocata, tocatà.

El fantasma Cati, peça terrorífica per a un o diversos flautistes valents

Utilitza (durant un minut) cadascuna de les 4 fórmules en l'ordre escollit tantes vegades com vulguis.

1. Xxxxxx.....
Xiuxiueja dins de la flauta.
2.
Toca dins de l'embocadura
les corxeres, les negres i
un so llarg.
3. Toc-toc.
Pica copets amb la
mà sobre la taula.
4. AAAAaaaaaaaa.....
Fes un crit espantós.

Cada fórmula es pot utilitzar de manera lenta o ràpida, accelerant o alentint, fort o flux...
Aquesta peça es pot tocar tot sol o amb tres flautistes, o amb cent.

El racó del curiós

Per què la nostra flauta s'anomena “travessera”?

Existeixen flautes que es fan sonar amb el nas? fetes d'os? de bambú? de fusta? de xocolata? d'or?

L'exercici 1g es pot estudiar de mil maneres diferents:

1. lentament, a mans separades;
2. lentament, a mans juntes;
3. aixecant el mateix dit de cada mà;
4. aixecant un dit diferent de cada mà;
5. irregularment;
6. regularment, com un tic-tac;
7. el més ràpid possible;
8. repetint el gest diverses vegades amb el mateix dit;
9. aixecant i abaixant dos dits;
10. aixecant i abaixant tres dits;
11. etc.

Si diversos flautistes es troben, aquests exercicis poden servir per jugar, per fer concursos i, fins i tot, per organitzar campionats...

Lliçó 13

Quatre notes noves!

13a

Do mitjà

Aquestes dues notes es toquen amb la mateixa digitació, però canviant la direcció de l'aire (torna enrere i refés l'exercici 2g).

13b

Si greu

Aquestes dues notes es toquen amb la mateixa...

13c

La greu

Aquestes dues notes es toquen amb...

13d

Sol greu

Aquestes dues...

13e

13f

13g – Molt difícil!

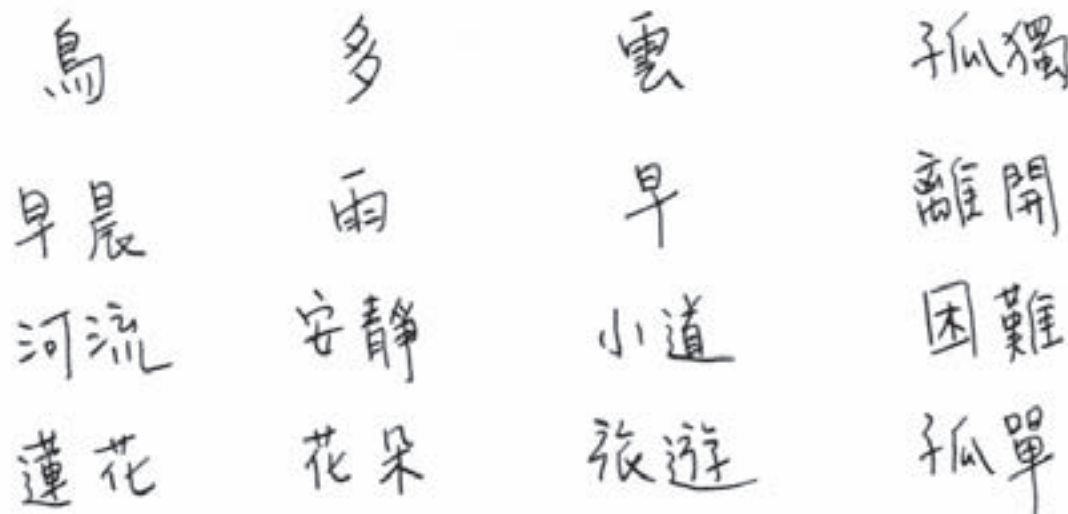
13h

Abans de tot, estudia-ho "mut".

La Marieta i en Casimir coneixen un poeta xinès

Poema: *Homenatge a Li Po*

Ocells,
Matí,
Riu,
Lotus,

molts.
pluja.
calmat.
flor.

Núvol,
Aviat,
Camí,
Viatger,

solitari.
se'n va.
difícil.
sol.

Ocells, molts

Núvol, solitari

Matí, pluja

Aviat, se'n va

Riu, calmat

Camí, tranquil

Lotus, flor

Viatger, sol

Fotocopiar les partitures sense l'autorització de l'editor és il·legal

Pots tocar les vuit línies totes senceres o només algunes, una o diverses vegades, en l'ordre que escullis.
 Pots variar el tempo, les dinàmiques, el caràcter i el ritme. Pots tocar sol o amb d'altres flautistes.
 Cada línia correspon a un vers del poema.

Esriptura moderna utilitzada (línies 1, 2 i 7):

= nota llarga

= notes lleugerament breus

= notes breus

= notes molt breus

= silenci de durada indeterminada

El racó del curios

Li Po és un poeta xinès, de l'època dels "Tang", com Tu Fu o Wang Wei. Li Po va néixer el 701. Un vespre, va voler copsar el reflex de la lluna a les aigües del riu Yang-zi i es va ofegar. Fou l'any 762. Aquest poema ha estat escrit a l'estil de Li Po. Els caràcters xinesos (que són una traducció del text català) han estat cal·ligrafiats per Weng-Ping-Chen, músic xinès.

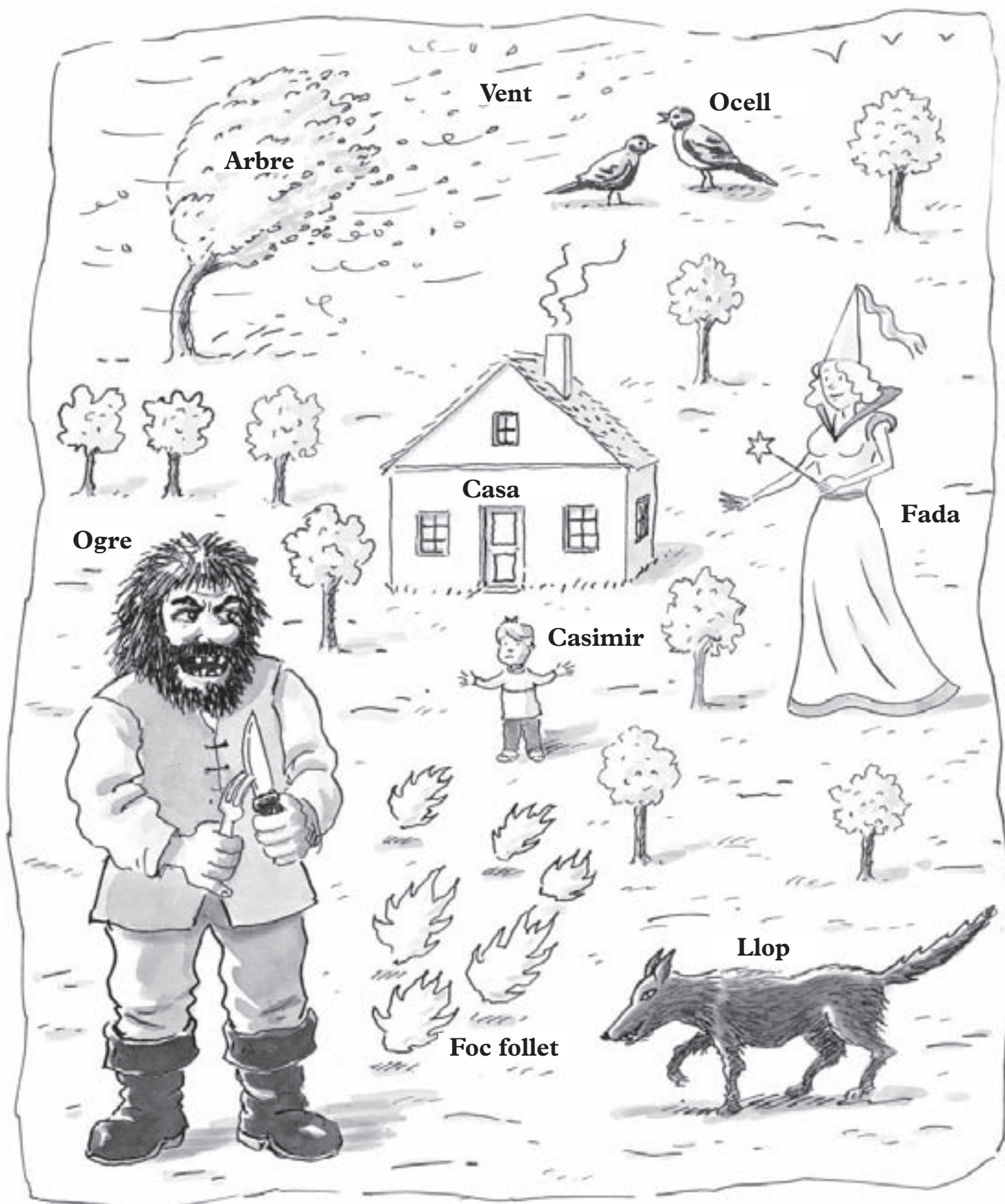
Què vol dir el verb cal·ligrafiar?

La música d'aquest poema ha estat escrita utilitzant un "mode" xinès. Ja coneixem el "mode Major" i el "mode Menor", que són europeus. Aquest mode xinès és *pentatònic*, que significa que està constituït per 5 notes ("penta" vol dir 5). Mi, Sol i La són notes molt importants, Do i Re ho són menys. El Si del "*lotus florit*" no forma part del mode; es tracta d'una nota sorprenent, com una flor de lotus...

LLiçó 24

L'increïble aventura

òpera per a flauta(es)

En Casimir explica la seva aventura (llicó 19)

Òpera per a una o diverses flautes

Aquesta òpera pot ser escrita o improvisada, pots tocar-la sol o amb d'altres flautistes, pot durar un minut o una hora...

Vent als arbres: Cantat, murmurat, bufat, xiulat, xerricat, xiuxiuejat, amb embocadura o sense, amb cos de la flauta o sense, amb percussió de claus o sense, amb *wistle-tones* o sense, amb *flutterzunge* o sense, amb allò que es vulgui i sense allò que no es vulgui...

Ocells: Ocells! (vés a la llicó 2)

Fada: Dolça melodia en Sol menor (vés a la llicó 21) i a $\frac{6}{8}$ (vés a la llicó 23). La melodia següent (prova del fet que algunes pastores són fades) només és una proposta. Te'n pots inventar una altra.

Foc follet: Més variacions (noves) sobre *Sovint dins del gran bosc...* (llicó 20). Com pots fer les variacions fàcilment? Modificant el ritme, per exemple:

O canviant de veu a cada compàs o a cada temps! Per exemple:

Casimir: Vés a la llicó 5. Pots tocar *En Casimir, un noi molt decidit* com està escrit, és a dir, en Sol Major (ara ja saps que cal un dièsi a l'armadura...), o bé tocar la mateixa melodia en Sol menor i de manera molt tímida, per evocar *En Casimir, un noi molt poruc!*

Ogre: En Re Major (vés a la llicó 22), bella escala majestuosa i terrible; escull uns ritmes ben grossos i bonics; toca *forte*...

Llop: El llop ronda, es desplaça furtivament dins del bosc. Toca aquesta cançó (escrita en Sol Major) en Sol (com està escrita); però també en Do Major, Fa Major i Re Major...

Casa: Apreciats compositors, espavileu-vos!

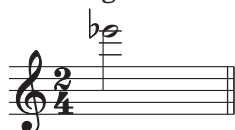
Potser hi podries fer intervenir la Marieta...

Lliçó 30

Tonalitat de Si bemoll Major

30a – Dues notes noves:

Mi \flat agut: 12345/ 2345

Mi \flat greu: 1234/ 2345

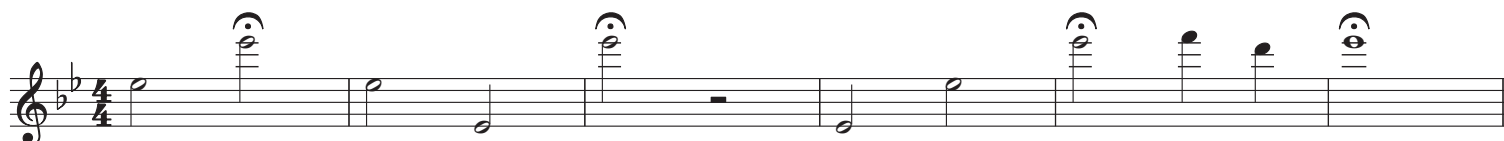

Fes memòria:

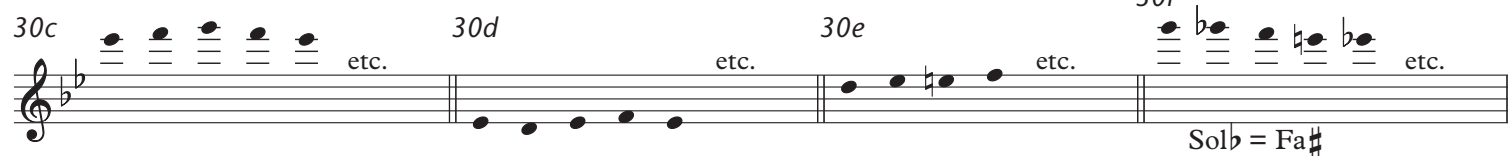
Mi \flat mitjà: 134/ 2345

30b – Sons bonics

Gimnàstica – Atenció a l'armadura!

30g – Escala ascendent de Si \flat Major

30h – Escala descendent de Si \flat Major

30i

30j – Arpegi

30k – Com es treballa un trino de Fa

30l – Com es treballa un trino de Mi \flat (símbol de becaire)

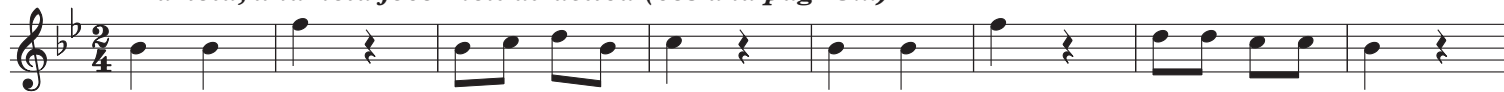
Algunes novetats:

- els sisets de semicorxeres, 6 semicorxeres en lloc de 4 (no oblidis el 6 petit).
- les fuses (notes amb tres cuetes o tres línies): 8 per negra. Vertiginós!

“Foc!”

En aquesta peça agitada, el tempo i els matisos són molt lliures i canviants. Cal que acompanyin l'acció.

Marieta, una noia jove molt atractiva (vés a la pàg 15...)

Primeres flamentes!

La Marieta no sospita res

Fum

Flames

Fum

“Foc!”

Els bombers

En Casimir es precipita al foc per salvar la Marieta

El racó del curiós

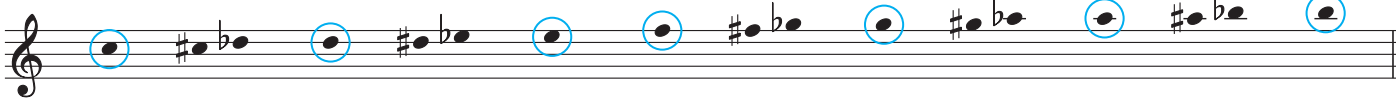

Un **trinat** és un ornament que en francès s'anomenava *tremblement*, “tremolor” en català. Els italians en deien *trillo*. Es tracta d'un moviment ràpid entre dues notes conjuntes que imita un aleteig. La indicació **tr** s'escriu sobre la nota inferior del trino. Què vol dir l'expressió “estic que trino”?

Totes les digitacions apreses

Mà esquerra	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4 5	1 2 3	1 2	1 2
Mà dreta	2 3 4 5 \flat	2 3 4 5 \sharp	2 3 4	2 3 4 5	2 3 4 5	2 3 4 5	2 3 4 5	4 5	5	5	5	5	5

Mà esquerra	2		1 3 4	1 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4 5	1 2 3	1 2	1 2
Mà dreta	5	5	2 3 4	2 3 4 5	2 3 4 5	2 3 4 5	4 5	5	5	5	5	5

Mà esquerra	2		1 3 4	1 2 3 4 5	1 2 3	1 2 4	1 2 4	2 3 4				
Mà dreta	5	5	5	2 3 4 5	2 3 4 5	2 3 4 5	4 5	5				

per omplir més endavant...